

EMD-bulletin

– nytt fra menneskerettsdomstolen i Strasbourg

Nr. 3 År 2016 Dato 29. mars Utgiver Norsk senter for menneskerettigheter

I februar ble det avsagt tre kategori 1-avgjørelser, mot Italia, Nederland, Moldova og Russland. Avgjørelsen mot Italia ble avsagt kun på fransk, og avgjørelsen mot Nederland ble avsagt kun på engelsk. Det ble ikke avsagt noen avgjørelser mot Norge i februar.

Månedens utvalgte: **Nasr and Ghali v. Italy**

Date: 23/02/2016 **Application no.:** 44883/09

Articles: 1; 3; 5; 5-1; 8; 8-1; 8-2; 13; 13+3; 13+5; 13-8; 35; 35-1; 41

Conclusion: Preliminary objection dismissed (Article 35-1 - Exhaustion of domestic remedies Six month period); Violation of Article 3 - Prohibition of torture (Article 3 - Degrading treatment Inhuman treatment) (Substantive aspect); Violation of Article 3 - Prohibition of torture (Article 3 - Effective investigation) (Procedural aspect); Violation of Article 5 - Right to liberty and security (Article 5-1 - Lawful arrest or detention); Violation of Article 8 - Right to respect for private and family life (Article 8-1 - Respect for family life Respect for private life); Violation of Article 3 - Prohibition of torture (Article 3 - Inhuman treatment) (Substantive aspect); Violation of Article 3 - Prohibition of torture (Article 3 - Effective investigation) (Procedural aspect); Violation of Article 8 - Right to respect for private and family life (Article 8-1 - Respect for family life Respect for private life); Violation of Article 13+3 - Right to an effective remedy (Article 13 - Effective remedy) (Article 3 - Prohibition of torture); Violation of Article 13+5 - Right to an effective remedy (Article 13 - Effective remedy) (Article 5 - Right to liberty and security); Violation of Article 13+8 - Right to an effective remedy (Article 13 - Effective remedy) (Article 8 - Right to respect for private and family life); Violation of Article 13+3 - Right to an effective remedy (Article 13 - Effective remedy) (Article 3 - Prohibition of torture); Violation of Article 13+8 - Right to an effective remedy (Article 13 - Effective remedy) (Article 8 - Right to respect for private and family life); Non-pecuniary damage - award (Article 41 - Non-pecuniary damage Just satisfaction)

Fakta:

Klagerne er to egyptiske statsborgere. Førsteklageren er medlem av en islamistisk bevegelse som betegnes som en terroristgruppe av egyptiske myndigheter. Han er imam og har bodd i Italia siden 1998. Førsteklageren fikk politisk asyl og giftet seg med andreklageren i 2001. Førsteklageren var da under etterforskning blant annet for mistanke om terrorplanlegging og hans forbindelser til fundamentalistiske nettverk. I februar 2003 ble førsteklageren kidnappet og bortført på åpen gate. Han ble ført til en flybase i Tyskland og deretter videre til Kairo. Der ble han avhørt av egyptisk etterretningstjeneste. Klageren ble holdt fengslet under kummerlige forhold. Han ble avhørt med

Norsk senter for menneskerettigheter

Redaktør **Kjetil Mujezinović Larsen**

Kompilasjon og redaksjonsassistent **Berit Bye Rinnan**

Kontakt & abonnement c.b.astруп@nchr.uio.no

jevne mellomrom, og da ble han torturert og utsatt for mishandling. Klageren ble løslatt i april 2004 og fikk beskjed om å holde tett om behandlingen i fengselet. Han tok imidlertid kontakt med italienske myndigheter og gjorde rede for bortføringen. Kort tid etter løslatelsen ble han igjen arrestert og løslatt i februar 2007. Han fikk ordre om ikke å forlate Egypt. Mens førsteklageren satt fengslet meldte andreklageren ham savnet og det ble iverksatt etterforskning. Etterforskningen avslørte at en rekke amerikanere hadde vært involvert i bortføringen av førsteklageren, blant annet ansatte i diplomatiet. Også den lokale CIA-sjefen var involvert i saken. Etterforskningslederen ønsket å få disse amerikanerne utlevert og stilt for retten. Justisministeren informerte om at han ikke ville kreve utlevering eller sende ut en internasjonal etterlysning. Etterforskningen undersøkte også italienske statsborgere som var involvert i saken. Det viste seg at to ansatte i den militære etterretningstjenesten var involvert og klar over at det forelå planer om å bortføre førsteklageren. I juli 2006 uttalte statsministeren at dokumentene som påtalemyndigheten hadde anmodet om, var unndratt offentligheten, og vilkårene for å oppheve hemmeligholdet var ikke oppfylt. En dom fra forfatningsdomstolen avsagt i mars 2009 la til grunn at de interesser som er beskyttet ved statshemmeligheter har forrang foran andre interesser som er vernet av Grunnloven. Domstolen uttalte at utøvende myndigheter hadde diskresjonær kompetanse til å vurdere behovet for hemmelighold i konkrete saker, og forfatningsdomstolen kunne ikke overprøve denne kompetansen. Dette førte til at deler av bevisene ikke kunne anvendes. I november 2004 avsa distriktsdomstolen dom som la til grunn at bortføringen av førsteklageren var planlagt og utført av CIA-agenter etter en politisk beslutning. Grunnet hemmeligholdet var det ikke mulig å fastslå om italienske myndigheter kjente til operasjonen og om de hadde samtykket til bortføringen. En rekke høytstående agenter ble dømt *in absentia* for bortføringen av førsteklageren.

Klagen ble brakt inn for Domstolen 6. august 2009.

Anførsler:

Førsteklageren anførte krenkelse av artikkel 3 under henvisning til den mishandlingen han ble utsatt for etter bortføringen og at nasjonale myndigheter ikke forhindret bortføringen. Andreklageren anførte også krenkelse av artikkel 3.

Førsteklageren anførte krenkelse av artikkel 5 og artikkel 13.

Grunnet bortføringen hadde klagerne blitt atskilt i flere år, og de anførte at dette medførte krenkelse av deres rett til respekt for sitt privat- og familieliv etter artikkel 8.

Staten imøtegikk klagerens anførsler.

Domstolens vurderinger:

Domstolen behandlet først den prosessuelle siden av artikkel 3 og uttalte at det ikke var grunnlag for å avvise klagen. Under henvisning til rettspraksis bemerket Domstolen at artikkel 3 omfatter en av de mest grunnleggende verdiene i demokratiske samfunn, og at det ikke finnes unntak eller mulighet til fravikelser fra bestemmelsen. Domstolen minnet også om at mishandlingen må oppfylle et visst minstenivå av alvorlighet for å falle inn under artikkel 3. Domstolen bemerket videre at artikkel 3 sett i sammenheng med artikkel 1 pålegger staten en plikt til å sikre konvensjonens rettigheter og friheter for alle individer innenfor statens jurisdiksjon, noe som medfører plikt til å forhindre at individer utsettes for tortur, umenneskelig eller nedverdiggende behandling. Domstolen anvendte disse generelle prinsippene på saken og uttalte at nasjonale domstoler hadde gjennomført en detaljert

etterforskning, men bevisene ble ikke tatt i betraktning grunnet forfatningsdomstolens avgjørelse. Domstolen uttalte videre at å opprettholde hemmelighold om informasjon som allerede var offentlig kjent medførte at de tiltalte unngikk domfellelse. Dette, samt den manglende utleveringen av de tiltalte amerikanske statsborgerne, medførte at etterforskningen og rettssaken ikke ledet til domfellelse av de ansvarlige. Domstolen konkluderte med at det prosessuelle aspektet av artikkel 3 var krenket.

Domstolen behandlet videre den materielle siden av artikkel 3, og uttalte først at bortføringen var en følelsesmessig og psykologisk belastning for førsteklageren, og han befant seg i en svært sårbar situasjon. Domstolen påpekte at nasjonale myndigheter var klar over den planlagte bortføringen og bisto i gjennomføringen, noe som medførte at myndighetene visste eller burde ha visst at det var en risiko for mishandling. Sannsynligheten for krenkelse av artikkel 3 var dermed høy. Grunnet manglende etterlevelse av artikkel 1 sammenholdt med artikkel 3 måtte nasjonale myndigheter sies å være direkte ansvarlig for krenkelsen av førsteklagerens rettigheter etter konvensjonen. Myndighetenes ansvar var også større siden førsteklageren hadde status som flyktning. Domstolen fant etter dette at nasjonale myndigheter utsatte førsteklageren for en reell risiko for mishandling ved ikke å forhindre bortføringen av ham, og konkluderte med at artikkel 3 var krenket. Domstolen behandlet også andreklagerens anførsel om krenkelse av artikkel 3. Domstolen viste til rettspraksis og uttalte at forsvinningen av en nærstående som skyldes handlinger gjennomført av nasjonale myndigheter, kan medføre krenkelse av artikkel 3. Andreklageren led et betydelig ikke-økonomisk tap som resultat av forsvinningen, særlig med tanke på at familielivet plutselig opphørte. Domstolen fremhevet også usikkerheten, tvilen og bekymringen andreklageren følte over en lengre periode, noe som medførte alvorlig psykisk lidelse. Andreklageren mottok ingen offisiell informasjon fra myndighetene. Domstolen konkluderte med at andreklagerens materielle og prosessuelle rettigheter etter artikkel 3 var krenket.

§ Article 3 – Prohibition of torture

No one shall be subjected to torture or to inhuman or degrading treatment or punishment.

Domstolen gikk over til spørsmålet om krenkelse av artikkel 5, og konstaterte først at det ikke var grunnlag for å avvise klagen. Førsteklageren ble fratatt sin frihet uten hensyn til de rettigheter som oppstilles i artikkel 5, noe som innebærer en alvorlig krenkelse av retten til frihet og sikkerhet. Domstolen fant videre at momentene som ble vurdert under spørsmålet om krenkelse av artikkel 3 også var relevant i dette tilfellet, og konkluderte med at artikkel 5 var krenket.

Videre behandlet domstolen anførselen om krenkelse av artikkel 8 og konstaterte at det ikke var grunnlag for å avvise klagen. Domstolen uttalte at begrepet privatliv ikke lar seg definere uttømmende, men begrepet kan omfatte individets moralske og fysiske integritet, og kan også omfatte situasjoner med frihetsberøvelse. Domstolen fremholdt videre at bestemmelsen beskytter retten til personlig utvikling og retten til å etablere og opprettholde en relasjon til andre mennesker. For medlemmer av samme familie er det å være sammen en sentral del av familielivet. På bakgrunn av konklusjonene nådd i forbindelse med artikkel 3 og 5 fant Domstolen at staten også hadde et ansvar etter artikkel 8. Domstolen konkluderte med at inngrepet i førsteklagerens rett til respekt for sitt privat- og familieliv ikke var i samsvar med lov, og dermed innebar en krenkelse av artikkel 8. Domstolen fant også at andreklagerens rettigheter var krenket på dette punktet.

Domstolen gikk over til å behandle anførselen om krenkelse av artikkel 13 sammenholdt med artikkel 3, 5 og 8, og uttalte innledningsvis at denne delen av klager henger sammen med den prosessuelle vurderingen etter artikkel 3, og derfor må tillates fremmet. Domstolen uttalte at etterforskningen ikke ble effektiv grunnet avgjørelsen om å påberope hemmelighold. Domstolen fremholdt at klagerne burde hatt adgang til et effektivt rettsmiddel for å oppnå domfellelse av de ansvarlige og for å kunne tilkjennes erstatning. Bevisene kunne ikke anvendes, og en anmodning om utlevering var til ingen nytte. Domstolen konkluderte etter dette med at førsteklagerens rettigheter etter artikkel 13 sammenholdt med artikkel 3, 5 og 8 var krenket. Når det gjaldt andreklageren konkluderte Domstolen med krenkelse av artikkel 13 sammenholdt med artikkel 3 og 8.

Klagerne anførte også krenkelse av artikkel 6, men i lys av konklusjonen om brudd på det prosessuelle aspektet av artikkel 3 fant Domstolen ikke grunn til å behandle denne delen av klagen.

Norsk sammendrag på Lovdata.no

Andre kategori 1-avgjørelser fra EMD: Februar

MOZER v. THE REPUBLIC OF MOLDOVA AND RUSSIA

Date: 23/02/2016 **Application no.:** 11138/10

Articles: 1; 3; 5; 5-1; 8; 8-1; 8-2; 9; 9-1; 9-2; 13; 13+3; 13+8-1; 13+9-1; 35; 35-1; 35-3; 41

Conclusion: Preliminary objections dismissed (Article 35-3 - Ratione loci Ratione personae) (Russia); Preliminary objection dismissed (Article 35-1 - Exhaustion of domestic remedies) (the Republic of Moldova); Remainder inadmissible; Violation of Article 3 - Prohibition of torture (Article 3 - Degrading treatment Inhuman treatment) (Substantive aspect) (Russia); Violation of Article 5 - Right to liberty and security (Article 5-1 - Lawful arrest or detention) (Russia); Violation of Article 8 - Right to respect for private and family life (Article 8-1 - Respect for family life) (Russia); Violation of Article 9 - Freedom of thought conscience and religion (Article 9-1 - Freedom of religion) (Russia); Violation of Article 13+3 - Right to an effective remedy (Article 13 - Effective remedy) (Article 3 - Prohibition of torture Degrading treatment Inhuman treatment) (Russia); Violation of Article 13+8-1 - Right to an effective remedy (Article 13 - Effective remedy) (Article 8 - Right to respect for private and family life Article 8-1 - Respect for family life) (Russia); Violation of Article 13+9-1 - Right to an effective remedy (Article 13 - Effective remedy) (Article 9 - Freedom of thought conscience and religion Article 9-1 - Freedom of religion) (Russia); No violation of Article 3 - Prohibition of torture (Article 3 - Degrading treatment Inhuman treatment) (Substantive aspect) (the Republic of Moldova); No violation of Article 5 - Right to liberty and security (Article 5-1 - Lawful arrest or detention) (the Republic of Moldova); No violation of Article 8 - Right to respect for private and family life (Article 8-1 - Respect for family life) (the Republic of Moldova); No violation of Article 9 - Freedom of thought conscience and religion (Article 9-1 - Freedom of religion) (the Republic of Moldova); No violation of Article 13+3 - Right to an effective remedy (Article 13 - Effective remedy) (Article 3 - Prohibition of torture Degrading Treatment Inhuman treatment) (the Republic of Moldova); No violation of Article 13+8-1 - Right to an effective remedy (Article 13 - Effective remedy) (Article 8 - Right to respect for private and family life Article 8-1 - Respect for family life) (the Republic of Moldova); No violation of Article 13+9-1 - Right to an effective remedy (Article 13 - Effective remedy) (Article 9 - Freedom of thought

conscience and religion Article 9-1 - Freedom of religion) (the Republic of Moldova); Pecuniary damage - award (Article 41 - Pecuniary damage Just satisfaction) (Russia); Non-pecuniary damage - award (Article 41 - Non-pecuniary damage Just satisfaction) (Russia)

The case concerned the detention of a man suspected of fraud, as ordered by the courts of the self-proclaimed "Moldavian Republic of Transdniestria" (the "MRT"). The Court held, by a majority, that the facts complained of fell within the jurisdiction of both the Republic of Moldova and of Russia. Although Moldova had no effective control over the acts of the "MRT" in Transdniestria, the fact that the region was recognised under public international law as part of Moldova's territory gave rise to an obligation for the State to use all the legal and diplomatic means available to it to continue to guarantee the enjoyments of the rights under the Convention to those living there. At the same time, the "MRT"'s high level of dependency on Russian military, economic and political support gave a strong indication that Russia continued to exercise effective control and decisive influence over the "MRT" authorities. The Court maintained its conclusion in previous cases in finding that the "MRT courts", which had ordered Mr Mozer's detention, had not belonged to a judicial system operating on a constitutional and legal basis reflecting a judicial tradition compatible with the Convention during the period in question. His detention based on the orders of those courts had therefore been unlawful. The Court concluded that the Republic of Moldova, having fulfilled its obligations in respect of Mr Mozer by making significant legal and diplomatic efforts to support him, had not violated his rights under the Convention. At the same time, having regard to its finding that Russia had exercised effective control over the "MRT" during the period in question, the Court concluded that Russia was responsible for the violations of the Convention.

The Court held, by a majority, that there had been no violation of Article 3 (prohibition of inhuman and degrading treatment) by the Republic of Moldova, and that there had been a violation of Article 3 of the Convention by Russia; that there had been no violation of Article 5 § 1 (right to liberty and security) by the Republic of Moldova, and that there had been a violation of Article 5 § 1 by Russia; that there had been no violation of Article 8 (right to respect for private and family life) by the Republic of Moldova, and that there had been a violation of Article 8 by Russia; that there had been no violation of Article 9 (freedom of thought, conscience and religion) by the Republic of Moldova, and that there had been a violation of Article 9 by Russia; that there had been no violation of Article 13 (right to an effective remedy) in conjunction with Articles 3, 8 and 9 by the Republic of Moldova, and that there had been a violation of Article 13 in conjunction with Articles 3, 8 and 9 by Russia

Norsk sammendrag på Lovdata.no

GARIB v. THE NETHERLANDS

Date: 23/02/2016 **Application no.:** 43494/09

Articles: 8; 35; 41; P1-1; P4-2; P4-2-1; P4-2-3

Conclusion: No violation of Article 2 of Protocol No. 4 – Freedom of movement-{general} (Article 2 para. 1 of Protocol no. 4 – Freedom to choose residence)

The case concerned the complaint by a woman living on social welfare about residential restrictions in a district of Rotterdam as a result of which she was unable to freely choose her place of residence.

Har du kommentarer
eller spørsmål? Send
mail til:
c.b.astrup@nchr.uio.no

The Court found that the measure pursued a legitimate aim – namely, it intended to reverse the decline of impoverished inner-city areas and to improve the quality of life – and it was proportionate to that aim. In particular, the relevant legislation included several safeguard clauses for those who did not qualify for a housing permit; and Ms Garib had not been prevented from taking up residence in areas of Rotterdam not covered by the legislation in question.

Norsk sammendrag på Lovdata.no

+ Nyttige lenker

- Hudoc: EMDs database over egne avgjørelser
- Lovdata: EMD-sammendrag på norsk
- Informasjon om klage til EMD
- Norsk senter for menneskerettigheters EMK-sider
- Norsk senter for menneskerettigheters bibliotek
- EMD-bulletins internettsider

Avgjørelser mot Norge: Februar

Det ble ikke avsagt noen avgjørelser mot Norge i februar.

*

*

*